

му періоді хвороби та виразністю вторинного імунодефіцитного стану (ВІДС), який визначався за показниками клітинної ланки імунітету. Пацієнти І групи у періоді диспансерного нагляду отримували імупрет по 25 крапель 3 рази на день усередину після вживання їжі протягом 20-30 діб поспіль.

До початку проведення медичної реабілітації в обох групах хворих був виявлений ВІДС за відносним супресорним варіантом, про що свідчили помірна Т-лімфопенія, дисбаланс субпопуляційного складу Т-лімфоцитів переважно зі зниженням кількості циркулюючих Т-хелперів/індукторів (CD4+), зменшення CD4/CD8, а

також пригнічення функціональної активності Т-клітин за даними реакції бластної трансформації лімфоцитів (РБТЛ) з фітогемаглютиніном (ФГА).

Проведення медичної реабілітації у хворих І групи забезпечило ліквідацію ВІДС, що проявилось нормалізацією показників клітинного імунітету, що вивчалися. У пацієнтів ІІ групи, незважаючи на деяку позитивну динаміку, число (CD3+)- та (CD4+)-лімфоцитів в цей період дослідження було меншим нормальних значень у середньому в 1,2 рази ($P < 0,05$); індекс CD4/CD8 та показник РБТЛ був меншим за норму, відповідно, в 1,13 та 1,2 рази ($P < 0,05$).

УДК: 615.322:633.88-027.63]631.1.017.3

ІНТРОДУКОВАНІ ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ НА ПРИСАДИБНИХ ДІЛЯНКАХ

- В. О. Меньшова, к. біол. н., ст. наук. співроб.
В. І. Березкіна, к. біол. н., ст. наук. співроб.
- *Ботанічний сад ім. акад. О. В. Фоміна ННЦ «Інститут біології та медицини» Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*

Використання природних запасів лікарських рослин передбачає не тільки їх збирання, а й піклування про їхнє збереження та відновлення. З цієї метою у Ботанічному саду ім. акад. О. В. Фоміна проводяться інтродукційні дослідження з лікарськими рослинами як флори України, так і зарубіжних флор. Лікарські рослини можна виростити на присадибних чи дачних ділянках, тим самим створивши куточок фітотерапії.

Melissa officinalis L. (*Lamiaceae*) – лікарська, ефіроолійна та пряно-ароматична рослина, цінний медонос. Походить із Східного Середземномор'я. Розмножується вегетативно поділом кореневищ і зеленими живцями та насінням, яке можна висівати у відкритий ґрунт під зиму та навесні. Меліса любить добре освітлені ділянки з родючими ґрунтами. Добре реагує на внесення органічних, фосфорних та калійних добрив. Рослини в північній частині України необхідно укривати на зиму.

Archangelica officinalis Hoffm. (*Apiaceae*) – лікарська, ефіроолійна, харчова рослина. Батьківщина – північ Євразії. *A. officinalis* – дворічна монокарпічна стрижнекоренева трав'яниста рослина. Розмножується насінням, яке дозріває в липні – першій декаді серпня. Насіння потребує стратифікації. Рослини краще ростуть у півтіні на вологих поживних ґрунтах.

Salvia sclarea L. (*Lamiaceae*) – лікарська, ефіроолійна, медоносна дворічна рослина. Батьківщина

– Середземномор'я. Культивується висівом насіння у відкритий ґрунт навесні або під зиму для стратифікації насіння, добре розмножується самосівом. Вирощувати краще на легких водопроникних ґрунтах.

Myrrhis odorata (L.) Scop. (*Apiaceae*) – лікарська, ефіроолійна, пряно-ароматична рослина. Багаторічна трав'яниста рослина. Батьківщина – Південна Європа. Розмножується висівом насіння навесні або під зиму для стратифікації та вегетативно – поділом куща. М. *odorata* потребує достатнього зволоження, вирощувати краще на сонячних місцях, на поживних ґрунтах.

Levisticum officinalis Koch (*Apiaceae*) – лікарська, ефіроолійна рослина, використовується у кондитерській промисловості. Багаторічна трав'яниста рослина. Батьківщина – Іран. Розмножується висівом насіння навесні або під зиму для стратифікації та вегетативно – поділом куща. Рослина невибаглива до ґрунтів, можна вирощувати на напівзатінених ділянках.

Inula helenium L. (*Asteraceae*) – лікарська, медоносна рослина, використовується як овочева культура. Багаторічна трав'яниста рослина заввишки 1,5-2 м. Батьківщина – Кавказ, Середня Азія. Розмножується насінням та вегетативно. Рослина невибаглива до ґрунтів, потребує помірного поливу.

Monarda didyma L. (*Lamiaceae*) – лікарська, пряно-ароматична, декоративна, медоносна рослина. Багаторічна трав'яниста рослина до 1 м заввишки. Цвіте у червні

– серпні, квітки червоні, рожеві. Батьківщина – схід Північної Америки. Розмножується поділом куща та насінням. Культивується на вологих поживних ґрунтах, на напівзатінених ділянках.

Проведення інтродукційних досліджень дасть можливість зберегти та примножити генетичне розмаїття лікарських рослин, виявити найбільш перспективні рослини для вирощування на присадибних ділянках і створення промислових плантацій.

УДК: 615.216.8:612.86

ЛІКУВАЛЬНА ДІЯ АРОМАТІВ

- Н. В. Мацко, каф. реабіліт. та нетрадиц. мед.
О. В. Грабуос, каф. реабіліт. та нетрадиц. мед.
- *Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького*

Ефірні олії – летючі ароматичні есенції, які виділяються з рослин шляхом дистиляції, екстракції або пресування. За допомогою ароматичних олій, які носять назву «душа» рослин, можна впливати не лише на фізичні, але й на емоційні проблеми. Цілющі властивості ароматичних олій діють через шкіру і слизову оболонку носа. Олії можна застосовувати для розтирання або масажу, змішуючи з невеликою кількістю вершків або молока і підігрівачи на водяній бані, а також дихати випаровуваннями ефірних олій, нагрітих в аромалампі. Для внутрішнього застосування ефірні олії змішують з медом або цукром. Загальний об'єм ефірної олії, яку використовують, не має перевищувати 10 крапель на день.

При зовнішньому застосуванні ефірних олій необхідно переконатись у відсутності алергічної реакції на олію. Хімічний склад ефірної олії налічує близько 800 складових. Інгредієнти ароматичної олії впливають на роботу всіх систем організму, тому що вони діють на хімічні процеси і процеси обміну. Потрапляючи в кров, компоненти ароматичних олій вступають у взаємодію з ферментами і гормонами, що характерно для фармакологічної дії.

Однією з особливостей фізіологічної дії олії є здат-

ність виявляти збуджуючий або заспокійливий ефект. Але існують і протипоказання до застосування ефірних олій: при високому артеріальному тиску не можна застосовувати олії чабрецю, іссопа, шавлії і розмарину; хворим, які страждають на депресію, протипоказана олія кропу; олія мускатної шавлії несумісна з алкоголем; олії евкالیпту, чорного перцю, м'яти і камфари не застосовують з прийомом гомеопатичних препаратів; при вагітності дозу ефірної олії слід зменшувати вдвічі, а при лікуванні дітей концентрацію потрібно вибирати строго за схемою. Хороший ефект спостерігається при лікуванні шкірних хвороб, що обумовлено тим, що олії наносяться безпосередньо на уражену ділянку і діють місцево. Олії шавлії, лимона, евкالیпту, чабрецю, чайного дерева, гвоздики і лаванди застосовують при порізах, укусах комах і прищах. У боротьбі з синцями, забоями, інфікованими ранами, допоміжними є олії ромашки, деревію, лаванди. При опіках добре зарекомендували себе олії лаванди, троянди, апельсину, герані, ромашки і ладан. Застосовуючи аромати з багатьох рослин, можна досягнути внутрішньої рівноваги і комфорту.

УДК:615.015.32:582.997.2

LOBELIA INFLATA. СЛУЧАИ ПРАКТИЧЕСКОГО ПРИМЕНЕНИЯ

- С. В. Потоцкая, врач народ. и нетрадиц. мед.
- *ООО «ЛДЦ «Медицинский центр Агапит», г. Киев*